

***INTERNATIONAL CENTER FOR NOT-FOR-PROFIT LAW
MEĐUNARODNI CENTAR ZA NEPROFITNO PRAVO***

**MODEL ODREDBI O
ZAKONIMA KOJI SE ODNOSE NA
ORGANIZACIJE ZA JAVNU KORIST**

*733 15th Street, NW
Suite 420
Washington DC, 20005, USA
Tel: 202/624-0766
Fax: 202/624-0767*

*CEE Office:
Apáczai Csere János u. 17
Budapest 1052, Hungary
Tel: + 36-1- 318 6923
Fax: + 36-1- 266 1479*

ZAKON O ORGANIZACIJAMA ZA JAVNU KORIST*

PREAMBULA

U cilju povećanja uloge organizacija za javnu korist (OJK) u društvu, promocije njihovih javno-korisnih delatnosti, podsticanja transparentnosti i odgovornosti, kao i sa namerom da se obezbede smernice vladama u vezi sa učešćem organizacija za javnu korist u obezbeđenju usluga korisnih najširoj javnosti, parlament zemlje proklamuje sledeće:

Dok neke države imaju tradiciju pisanja preambula, druge nemaju. Čak i tamo gde takve tradicije nema, ipak, zakon koji reguliše potpuno novu oblast, ili neku koja nije bila regulisana decenijama, može koristiti preambulu da bi upoznao sa temom ili opštim principima, koji onda mogu biti primenjeni u razumevanju zakona.

Napred navedena preambula je delimično zasnovana na mađarskom Zakonu o organizacijama za javnu korist. I dok je podesno uvrstiti jezik koji podstiče partnerstvo između vlade i OJK u preambulu Zakona o organizacijama za javnu korist, uopšteno nije podesno obavezati zakonom da vlade stvaraju partnerske odnose sa OJK.

GLAVA I

OPŠTE DEFINICIJE

Član 1: Delatnosti od javne koristi

Delatnost od javnu korist je svaka zakonita delatnost koja podržava ili promoviše javnu korist, putem pružanja podrške ili promocijom jedne ili više oblasti koje slede:

- (a) amaterska atletika
- (b) umetnost
- (c) pružanje pomoći ili zaštite fizicki ili psihički hendikepiranim licima
- (d) pomoć izbeglicama
- (e) dobrotvorna delatnost
- (f) građanska ili ljudska prava
- (g) zaštita potrošača

* Ovaj dokument je sačinjen od strane grupa eksperata iz Centralne i Istočne Evrope, sazvanih od strane Međunarodnog centra za neprofitno pravo. Mogao bi da bude relevantan za zemlje iz drugih regiona sveta.

- (h) kultura
- (i) demokratija
- (j) ekologija ili zaštita životne sredine
- (k) obrazovanje, obuka i prosvjećivanje
- (l) eliminacija rasne, etničke, verske diskriminacije, ili bilo kog drugog, zakonom zabranjenog oblika diskriminacije
- (m) ukidanje siromaštva
- (n) zdravlje i fizička kondicija
- (o) očuvanje istorijskog nasleđa
- (p) humanitarna pomoć i pružanje pomoći prilikom katastrofa
- (q) medicinsko staranje
- (r) zaštita dece, mladih, i lica sa smetnjama
- (s) zaštita i briga o povređenim ili osetljivim/ranjivim životinjama
- (t) olakšanje opterećenja vlade
- (u) religija
- (v) nauka
- (w) društvena kohezija
- (x) društveni ili ekonomski razvoj
- (y) socijalna pomoć
- (z) bilo koja druga delatnost koja je određena od strane Komisije za javnu korist kao delatnost koja podržava i promovise javnu korist

Navedena lista sadrži praktično sve one delatnosti i koje su procenjene kao javno-korisne u jednoj ili više zemalja Centralne i Istocne Evrope, ali ni jedna lista ne može biti sveobuhvatna. Lista može biti preširoka za svaku pojedinačnu zemlju. Ono što je najvažnije je da ona može da bude tumačena i primenjena prilikom promocije javno-korisnih delatnosti. Svaka lista javno-korisnih delatnosti, naravno, treba da odražava potrebe, vrednosti, i tradiciju odnosne zemlje. Dalje, ni jedna lista javno-korisnih delatnosti ne treba da bude zatvorena za potrebe i vrednosti nastale bilo kojom društvenom promenom ili evolucijom. Vidi član 1(z). Konačno, važno je navesti da su pokazatelji da li jedna organizacija zadovoljava kriterijume da bude javno-korisna organizacija (JKO) ili ne, predviđeni članom 2.4 i 2.5

Član 2: Javno korisne organizacije

2.1 Javno-korisna organizacija (JKO) je svaka ona neprofitna organizacija (NPO) koja je

- (a) registrovana na osnovu propisa o registraciji (odgovarajućih zakona)
- (b) organizovana i obučena najvećim delom radi angažovanja u javno-korisnim delatnostima, onako kako su definisane članom 1; i

(c) potvrđena kao takva od strane Komisije za javnu korist

Model odredbe polaze od pretpostavke da su neprofitne organizacije (NPO) definisane i registrovane na osnovu drugih zakona, i da ti drugi zakoni uključuju i zabranu raspodele profita. Kao neprofitne organizacije, najčešće će se pojaviti fondacije ili udruženja. Mada je moguće da države odrede drugu vrstu pravnih lica kao neprofitne organizacije (na primer: institute, neprofitne korporacije). Nema potrebe isključiti mogućnost da bilo koja vrsta neprofitne organizacije bude kvalifikovana da postane organizacija za javnu korist.

Organizacija je "oformljena" uglavnom za vršenje javno korisnih delatnosti ukoliko je razlozi i delatnosti koje su dozvoljene na osnovu njenih osnovnih dokumenata ograničavaju da se angažuje uglavnom u javno-korisnim delatnostima. Organizacija "je obučena" najvećim delom za javnu korist ako su njene aktuelne delatnosti uglavnom javno korisne delatnosti. "Najvećim delom" može značiti više od 50% ili praktično sve, sto zavisi od konteksta i države. Postoje različiti načini utvrđivanja da li je "najvećim delom", onako kako je korišćeno u ovom članu, zadovoljeno. (npr. koliki je nivo troškova, koliko radnih sati osoblje posvećuje tome, koliki je obim kapaciteta, itd.). Tačno određenje i metod merenja mogao bi biti preciziran u zakonima države, ili bi mogao biti prepušten Komisiji za javnu korist da ga definiše.

Treba primetiti da definisanje i razumevanje pojmova poput ovog predstavlja argument u prilog stvaranju specijalizovane komisije koja bi nadgledala oblast OJK. (nasuprot drugim mogućnostima, diskutovanim u vezi sa članom 3. nize)

2.2 Određenje da li je neka neprofitna organizacija organizovana i da li je obučena da bi najvećim delom bila angažovana u delatnostima za javnu korist, vršiće se na osnovu uverenja i delatnosti odnosne neprofitne organizacije, ukoliko ih ima.

2.3 Kvalifikacija za posedovanje statusa javne koristi biće zasnovana bilo na prijavi neprofitne organizacije, ili na narednim izveštajima i ostalim informacijama, ukupno uzetim i s obzirom na sve činjenice i okolnosti koje ukazuju da je neprofitna organizacija organizovana i da je obučena da bi najvećim delom bila angažovana u javno korisnim delatnostima.

2.4 Činioci koji treba da budu uzeti u obzir prilikom određivanja da li je neprofitna organizacija organizovana i da li je obučena da bi najvećim delom bila angažovana u javno korisnim delatnostima, najopštije gledano obuhvataju sledeće:

- (a) Da neprofitna organizacija (NPO) ostvaruje značajnu korist
 - (i) za ukupnu javnost, ili
 - (ii) za određenu ciljnu grupu korisnika, gde je
 - (A) grupa u nepovoljnom položaju u odnosu na celinu populacije
 - (B) obezbeđenje posebnih koristi ciljnoj grupi značajna vrednost za zajednicu

Treba primetiti da ovaj faktor stvara značajno ograničenje po pitanju toga šta daje svojstvo organizacije za javnu korist. Ovaj faktor znači da nije dovoljno za jednu organizaciju da je angažovana u javno korisnim delatnostima, pobrojanim u članu 1. Ona takođe treba da obezbedi značajnu korist, bilo širokoj javnosti bilo nekoj ciljnoj grupi, pod uslovima koji su napred navedeni. Prema tome, na osnovu povezivanja ovog člana sa članom 1 (x), na primer, Komisija za javnu korist bi trebalo da odredi da organizacija koja unapređuje ekonomski razvoj isključivo u uspešnim oblastima ne ispunjava kvalifikacije da bude organizacija za javnu korist. Ona koja bi unapređivala ekonomski razvoj u područjima zemlje koja su u nepovoljnijem položaju, ili čak u čitavoj zemlji, ukoliko ukupna populacija može da bude smatrana za "populaciju koja je u nepovoljnijem položaju", bila bi kvalifikovana za status organizacije za javnu korist.

- (b) da neprofitna organizacija obezbeđuje značajna dobra i usluge po ceni ili ispod cene
- (c) svi drugi činioci koji ukazuju da je neprofitna organizacija (NPO) organizovana i da je obučena da bi najvećim delom bila angažovana u javno korisnim delatnostima

2.5 Činioci koji treba da budu uzeti u obzir prilikom utvrđivanja da neprofitna organizacija nije organizovana i da nije obučena da bi najvećim delom bila angažovana u javno korisnim delatnostima, najopštije gledano obuhvataju sledeće:

- (a) da neprofitna organizacija za ciljnu grupu imaju zatvorenu ili inače drugu ograničenu grupu korisnika, posebno takvu koja uključuje lica koja su na neki način u partnerskim odnosima sa organizacijom ili njenim osobljem;
- (b) da priroda i širenje privrednih delatnosti neprofitne organizacije ukazuju na to da neprofitna organizacija više ne unapređuje samo svoju neprofitnu svrhu, već da se umesto toga organizuje i da je obučena najvećim delom u komercijalne svrhe;

Smisao ovog činioca je da utvrdi da ono što je suštinski komercijalni posao ne pruža zaštitu u posedovanju statusa organizacije za javnu korist. Ukoliko privredne delatnosti prevagnu u odnosu na svrhu javne koristi

neprofitne organizacije, one ne bi trebalo da budu smatrane negativnim činiocem. Vidi član 13. i propratne beleške.

- (c) da je neprofitna organizacija (NPO) propisno uključena u prodaju dobara ili vršenje usluga po cenama koje su veće od koštanja; i

Prodaja dobara i vršenje usluga u znatnim količinama, po cenama koje prekoračuju troškove koštanja, često je pokazatelj da neprofitna organizacija u realnosti obavlja komercijalnu delatnost.

- (d) da NPO obezbeđuje nerazumnu nadoknadu ili druge posebne koristi svojim zaposlenima ili drugim licima koja su udružena sa organizacijom.

Pojam "razuman" ili "nerazuman", ili njihovi funkcionalni ekvivalenti, često su definisani drugim zakonima. Na primer, u jednoj zemlji "nerazumna nadoknada" može značiti "nadoknada koja je više od 30% iznad prosečne nadoknade koja se daje u odnosnoj zemlji ljudima koji obavljaju slične poslove".

G L A V A II

KOMISIJA ZA JAVNU KORIST

Član 3: Osnivanje i sastav

Komisija za javnu korist (Komisija) je osnovana ovim zakonom kao nezavisno administrativno telo sačinjeno od predstavnika vlade, zajednice neprofitnih organizacija, i javnosti.

Model odredbe ustanovljavaju Komisiju za javnu korist. Komisija ima ovlašćenje da donosi isprave, nadgleda i sankcioniše. Komisija bi trebalo da dobija odgovarajuće izdvajanje iz godišnjeg budžeta, neophodno za ispunjavanje svojih obaveza. Ključna korist od objedinjavanja ovih različitih ovlašćenja u jednoj specijalizovanoj komisiji je u kvalitetu, kao i u ujednačenosti donošenja odluka, do čega dolazi u procesu u kome učestvuju Komisionari koji su stručnjaci za OJK.

Drugi subjekti koji bi mogli biti lica ovlašćena da donose isprave su: (1) sudovi (2) resorni ministri, svaki unutar svog domena (npr. zdravstvo, obrazovanje, sport) (3) jedan poseban ministar (npr. pravde). Resorni ministri (1), jednako kao i (2) jedan poseban ministar, mogli bi posedovati ovlašćenje da nadgledaju. U svakom slučaju, ni jedna od ovih mogućnosti

ne obezbeđuje efikasnost ili ujednačenost i kvalitet odluka koju ostvaruje specijalizovana komisija.

Upravno pravo odnosne zemlje će, naravno, regulisati i osnivanje i rad Komisije. Mnoge ključne karakteristike koje se odnose na Komisiju nisu našle mesto u Model odredbama zato što će različita rešenja biti podesna za različite zemlje. Na primer, potrebno je posebno ugovoriti veličinu Komisije. Najopštije, Komisija trebalo bi da bude srednje veličine (možda između šest (6) i dvanaest (12) Komisionara), dozvoljavajući u oba slučaja široko predstavljanje interesa i efikasnost.

Takođe, poseban sastav Komisije, vreme pružanja usluga Komisionara, i proces odabira Komisionara nisu predviđeni. Ponavljamo, postoji mnogo mogućih rešenja; ono koje je najpodesnije za odnosnu zemlju trebalo bi da bude označeno i uvršteno u pravne propise o OJK te zemlje.

Zanimljivo rešenje, kad je reč o veličini Komisije i njenom sastavu, zastupljen je u moldavskom Zakonu o udruživanju (1996/97). Moldavska Komisija sačinjena je od devet (9) lica, od kojih su tri (3) postavljena od strane predsednika, tri (3) od strane parlamenta, i tri (3) od strane vlade. Najmanje po jedna osoba iz svake od ovih skupina izabranih članova mora da bude predstavnik OJK i ne može u isto vreme da pruža usluge građanima, da bude vladin službenik ili predstavnik u parlamentu.

Drugi pristupi ne nalažu parlamentarnu zastupljenost unutar Komisije, već umesto toga pojednak broj članova vlade i predstavnika OJK. Bez obzira koji se pristup primenuje, u svakom slučaju potrebno je da budu zastupljeni predstavnici OJK, bilo da su postavljeni ili da se do njih dolazi selekcijom kroz demokratski proces kojim upravlja zajednica OJK. Prisustvo predstavnika OJK predstavlja zaštitu od represivnih i diskriminatornih odluka i povećava poverenje javnosti.

Vreme na koje su komisionari izabrani da pružaju usluge trebalo bi da bude najcesce od dve (2) do šest (6) godina. Period trebalo bi da bude dovoljno dug da obezbedi iskustvo u radu Komisije, ali i dovoljno kratak da spreči stagnaciju ili stvaranje interesnih krugova. Da bi bio obezbeđen kontinuitet, periodi na koje su članovi izabrani trebalo bi da budu uređeni tako da ne počinju i ne završavaju se u isto vreme. Možda bi bilo podesno postaviti ograničenja po pitanju toga koliko uzastopnih vremenskih perioda jedno lice može da pruža usluge.

Član 4. Ovlašćenje za izdavanje isprava

4.1 Kao ovlašćeno telo za izdavanje isprava, Komisija će:

- (a) izdati ispravu o OJK
- (b) oduzeti ispravu o OJK, shodno članu 10.

- (c) sačuvati dokumenta kojima se utvrđuje status OJK, kako je naloženo u članu 4.2-4.4
- (d) izdavati formulare, instrukcije i model dokumenta; i
- (e) davati savete i obezbediti treninge za OJK

4.2 Dokumenta o statusu OJK će biti pohranjena u centralnom registru. Dokumenta će sadržati prijavu upotpunjenu ispravom o svakoj OJK, kao i registar svih OJK kojima su izdate isprave.

4.3 Registar i dokumenta o statusu OJK biće otvorena sa javnost tokom regularnog radnog vremena. Svako lice može zahtevati, licno ili e-mailom, kopiju ma kog knjiženja u registar ili pak dokumenta koji je u kartonu. Nije potrebno više od razumnog nadzora nad ovim kopijama. Zahtevane kopije, ili pisana odluka u kojoj se obrazlaze razlog odbijanja zahteva za izdavanjem, biće dostavljeni u roku od trideset (30) dana od dana traženja. Sva dokumenta mogu takođe biti dostupna i preko Interneta.

4.4 Svaka organizacija kojoj je oduzeta isprava biće uklonjena iz registra, ali sam karton, uključujući i odluku o oduzimanju isprave, biće zadržan i biće na raspolaganju javnosti.

Član 5: Nadzorna ovlašćenja

5.1 Kao telo ovlašćeno da vrši nadzor, Komisija će:

- (a) donositi propise i davati tumačenja
- (b) nadgledati usklađenost i obezbediti saglasnost sa ovim zakonom i propisima Komisije
- (c) primati i razmatrati izveštaje;
- (d) biti subjekt u granicama Člana 5.2, istraživati moguće povrede ovog Zakona i propisa učinjenih od strane OJK, kroz proučavanje njenih knjiga, zapisa, prostorija, kao i delatnosti tokom redovnog radnog vremena.
- (e) obezbediti OJK odgovarajuću podršku i obuku; i
- (f) biti veza između OJK, vlade i parlamenta o pitanjima u vezi sa OJK

5.2 OJK podvrgnuta istraživanju shodno Članu 5.1(d) može da odbije da omogući pristup svojim knjigama, zapisima ili prostorijama ako smatra da je istraga neregularna ili ukoliko smatra da predstavlja povredu njenih prava ili prava bilo kog drugog lica. U cilju nastavljanja istrage, Komisija mora zatražiti angažovanje od strane nadležnog suda, koji će biti ovlašćen da primeni sankcije prema licima koja su zloupotrebila pravila istrage ili onima koja su neosnovano odbila da sarađuju.

Ove odredbe, naravno, moraju biti primenjene u skladu sa krivičnim i upravnim pravom odnosno zemlje.

Član 6: Ovlašćenje na primenu sankcija

Pošto je doneta pisana beleška kojom se konstatuje nepoštovanje pravila, i pošto je ponuđena primerena mogućnost da se ispravi svaka nepravilnost, Komisija, kao telo snabdeveno autoritetom da primeni sankcije, može:

- (a) kazniti OJK kaznom u iznosu do (utvrđeni novčani iznos) za povredu ili za nepoštovanje bilo koje odredbe ovog zakona;
- (b) kazniti OJK kaznom u iznosu do (utvrđeni novčani iznos) za povredu ili za nepoštovanje bilo kog propisa koji je donela Komisija; ili
- (c) suspednovati ili oduzeti ispravu o OJK, u skladu sa Članom 10.

G L A V A III

ISPRAVA O OJK

Član 7. Dokumenti koji treba da budu priloženi:

Svaka organizacija koja nastoji da stekne status OJK treba da podnese Komisiji sledeća dokumenta:

- (a) kopiju osnivačkih akata organizacije i kopiju Statuta;
- (b) kopiju svih dokumenata podnetih u vezi sa registracijom organizacije kao neprofitne organizacije; i
- (c) ispunjeni prijavni list koji sadrži navedenu/e
 - (i) javno korisnu svrhu, zbog koje je OJK organizovana i koju obavlja;
 - (ii) sve glavne delatnosti u kojima ce OJK biti angažovana; i
 - (iii) svaku ekonomsku ili političku delatnost u kojoj bi OJK mogla biti angažovana.

Član 8. Izdavanje isprave i odbijanje da se izda isprava

8.1 Komisija će izdati u pisanoj formi ispravu OJK, ili ce doneti pisanu odluku u kojoj odbija da je izda, u roku od šesdeset (60) dana od dana dobijanja zahteva za izdavanjem, sem ukoliko Komisija propisno zahteva u dopisu bliže informacije i pojašnjenja.

Na osnovu primljene dopune koja sadrži bliže informacije ili pojašnjenja, Komisija ce ili izdati pisanu ispravu o OJK ili pisanu odluku kojom odbija izdavanje isprave, u roku od:

- (a) onoliko dana koliko je preostalo unutar početnog roka od šestdeset dana (60) u kome treba doneti odluku; ili
- (b) deset (10) dana od dana prispeća dopune koja sadrži bliže informacije ili pojašnjenja, koji god da je veći

8.3 Orgaizacija će steći status OJK na osnovu isprave

8.4. Ukoliko je zahtev za izdavanjem isprave odbijen, Komisija će izdati, zajedno sa pismenim saopštenjem o odbijanju i detaljno pisano obrazloženje o razlozima odbijanja izdavanja isprave

8.5 Razlozi zbog kojih se može odbiti izdavanje isprave su sledeći:

- (a) ukoliko je zahtev za izdavanjem isprave materijalno nekompletan
- (b) ukoliko organizacija koja se obraća ne ispunjava uslove koji su navedeni u Članu 2; ili
- (c) ukoliko je organizacija koja se obraća počinila ozbiljnu povredu ili ponovljene povrede:
 - (i) ovog zakona
 - (ii) drugih zakona; ili
 - (iii) pravila

Član 9: Presumpcija o registraciji

Ukoliko Komisija ne donese odluku o registraciji organizacije kao OJK pre nego što proteknu rokovi određeni u Članu 8, organizacija će automatski steći ispravu. U slučaju automatske registracije, Komisija će izdati uobičajenu pisanu ispravu OJK, i organizacija će biti uneta u registar uobičajenim postupkom.

Član 10. Oduzimanje isprave

10.1 OJK može izabrati da joj u bilo koje prestane status OJK, tako što će dostaviti Komisiji dopis u kome će objaviti da je, shodno pravilima upravljanja, Organ upravljanja doneo rezoluciju o prestanku registracije.

10.2 Kao ovlašćeni subjekt shodno članovima 6. i 10.3, Komisija može suspendovati ili opozvati ispravu OJK samo ukoliko postoje bitni i verodostojni dokazi da je OJK počinila ozbiljnu povredu ili ponovila povredu:

- (a) ovog Zakona
- (b) drugih zakona; ili
- (c) pravila

10.3 Komisija može suspendovati ili opozvati ispravu OJK samo posle davanja razumnog objašnjenja OJK, i posto je pružila mogućnost da se ispravi nepravilnost zbog koje je Komisija odlučila da suspenduje ili opozove ispravu.

10.4 Oduzimanje isprave OJK, nastupa shodno Članu 10.1, kada OJK izrazi nameru da se joj se oduzme ovo svojstvo, ili shodno Članu 10.2, kada Komisija izda Organizaciji u pismenoj formi belešku o ispisu.

10.5 Oduzimanje isprave znači prestanak svih koristi koje ima OJK, ali ne znači i prestanak obaveza, uključujući i one u vezi sa novcem i vrednostima, niti znači prestanak obaveze izveštavanja o ma čemu u vezi sa novcem i vrednostima tokom ma kog perioda dok je OJK bila registrovana.

Prema tome, OJK ne može da izbegne odgovornosti koje su predviđene ovim zakonom, tako što će prestati da bude registrovana. Oduzimanje isprave ni na koji način ne utiče na status Organizacije kao neprofitne, već samo na njen status OJK.

G L A V A IV

UPRAVLJANJE OJK

Član 11: Organ upravljanja

11.1 OJK će upravljati Organ upravljanja sačinjen od najmanje pet (5) članova, od kojih tri (3) nisu u međusobnoj vezi. Organ upravljanja OJK biće u krajnjoj instanci odgovoran za svoju politiku i finansijska pitanja. Ukoliko nije od strane Komisije predviđeno drugačije, nekompetentni pojedinci, lica koja jos nisu navršila uzrast od šesnaest (16) godina, kao i lica koja su počinila prestup u razdoblju od deset (10) godina unazad od dana kada je predviđen početak njihove službe, ne ispunjavaju uslove za rad u Organu upravljanja.

11.2 Organ upravljanja sastajaće se najmanje jedanput godišnje da bi ispunio svoje obaveze, što uključuje razmatranje i odobravanje aktive, pasive, unosa, troškova, i programa OJK za prethodnu godinu, kao i predviđanje aktive, pasive, unosa, troškova, i programa za narednu godinu.

11.3 Organ upravljanja OJK neće poveriti/ustupiti:

- (a) svoje dužnosti predviđene ovim Članom; izbor svojih službenika
- (b) proces pomoću koga njegovi Osnivački Instrumenti ili Statut mogu biti izmenjeni; ili
- (c) odlučivanje o integraciji, podeli, odvajanju ili prestanku registracije OJK

Član 12: Nadzorni organ ili Komitet za reviziju

12.1 OJK koja ima prihode koji prekoračuju (ugovoreni iznos novca) koji je dovoljan za poslednju okončanu fiskalnu godinu, imaće Nadzorni organ ili Komitet za reviziju, čiji član ne može biti službenik ili zaposleni u OJK. Nadzorni organ ili Komitet za reviziju će imati pristup svim knjigama, zapisima i informacijama koje se tiču delatnosti organizacije, a takođe će biti zadužen da proceni, najmanje jednom godišnje, da li organizacija postupa u skladu sa zakonom i sa osnivačkim aktima, statutom, kao i rezolucijama Upravljačkog organa.

Primetiti da se stvaranje Nadzornog organa ili Komiteta za reviziju zahteva samo od većih organizacija, kao dopunska interna kontrola njenih delatnosti i rada.

12.2 Nadzorni organ ili Komitet za reviziju će izveštavati o saznanjima do kojih je došao, najmanje jednom godišnje, Organ upravljanja. Ukoliko Nadzorni organ ili Komitet za reviziju otkrije ozbiljne neregularnosti, koje i posle u pismenoj formi date, razumne primedbe, Organ upravljanja propusti da ispravi ili spreči, treba da o neregularnostima izvesti odgovarajući organ vlasti.

G L A V A V

POSLOVI OJK

Član 13: Privredne delatnosti

OJK može obavljati privredne delatnosti, ali samo dok privredne delatnosti koje nisu povezane sa javno korisnim delatnostima ne postanu glavne delatnosti odnosne OJK.

Dozvoljeno je da OJK pruži podršku javno korisnim delatnostima koje obavlja pomoću prihoda stečenih obavljanjem privrednih delatnosti, drugim rečima iz prihoda nastalih prodajom dobara ili vršenjem usluga. Srodne prevredne delatnosti - one koje unapređuju vršenje javno korisnih

poslova OJK - treba dozvoliti, jer često obavljanje privrednih delatnosti predstavlja efikasan način da se obezbedi obavljanje javno korisnih delatnosti. Neke privredne delatnosti koje nisu u vezi sa osnovnom svrhom delovanja OJK mogu takođe da budu dozvoljene, posebno ukoliko je dobit od njih korišćena za podršku vršenju javno korisnih delatnosti organizacije. No ipak, dopustiti neograničenu privrednu delatnost koja nije u vezi sa glavnom svrhom postojanja organizacije inkompatibilno je sa statusom OJK i može voditi ka izbegavanju poreza ili nelojalnoj konkurenciji između OJK i profitnog sektora.

Model odredbe dozvoljavaju OJK da učestvuje u bilo kojoj legalnoj privrednoj delatnosti, sve dok je izvesno da organizacija ne vrši privredne delatnosti koje nisu povezane sa svrhom OJK kao svoje glavne delatnosti

Član 14: Javna politika i političke delatnosti

14.1 OJK može biti slobodno uključena u proučavanje, obrazovanje, izdavanje, i zastupanje koje je u vezi sa bilo kojim pitanjem koje se odnosi na javni interes, uključujući kritiku politike ili delatnosti države, ili bilo kog njenog službenika ili organa. Takođe može da izrazi svoje viđenje o bilo kom pitanju ili o politici, o kome se vodi debata ili se diskutuje tokom političke kampanje ili izbora, ili o kojima bi se mogla voditi debata i diskutovati.

14.2 OJK ne može biti angažovana u prikupljanju sredstava ili vođenju kampanje da bi podržala ili da bi se suprotstavila nekoj političkoj partiji ili kandidatu koji treba da bude postavljen ili izabran u javnu službu, niti može da predlaže ili registruje kandidate prilikom izbora za javnu službu.

Potpuna posvećenost u cilju dosezanja potpune slobode izražavanja bi se izjasnila za nepostojanje bilo kakvih granica u političkim govorima i zastupništvu od strane OJK. Model odredbe zauzimaju stanovište da sredstva kojima OJK raspolaže ne treba da budu korišćena za pružanje podrške pojedinačnim političkim partijama ili kandidatima. Jedan od razloga za ovakvo stanovište je i taj da se spreči izvrđavanje pravnih propisa koji se odnose na političke partije i izbore. Definitivno ne bi trebalo da postoje zabrane ili ograničenja, OJK ima pravo da se javno zalaže u prilog ili protiv bilo kog slučaja, da kritikuje politiku i delatnosti vlade, ili da pruža informacije u cilju podrške ili suprotstavljanja pojedinim rešenjima društvenih problema.

Član 15. Prikupljanje sredstava

Od svakog lica koje je angažovano u javnom prikupljanju sredstava u ime OJK može biti zatraženo od strane bilo kog lica da dokaže da je organizacija registrovana kao OJK, da priloži uredan opis svrhe, procenat

u kome je povećan dohodak na osnovu stalnih i delatnosti prikupljanja sredstava, kao i da je ovlašćeno da zastupa u ime organizacije.

Smisao ove odredbe je da javne ličnosti koje su pozvane da uzmu učešća u radu OJK stave na raspolaganje informacije od kojih zavisi njihova odluka da uzmu učešće. Obraćanje od strane bilo kog lica, koje je navedeno u članu 15. se ne odnosi na informacije o ceni, zastoju, i poslovima traženja zakupa, koji su često karakteristični prilikom davanja dozvole za rad od strane organa upravljanja.

Član 16. Knjige i zapisi

Svaka OJK će voditi uredne i kompletne knjige i zapise o svojim finansijskim delatnostima u skladu sa prihvaćenim računovodstvenim pravilima, i usvojiće razložan način čuvanja zapisa uz poštovanje kako finansijskih, tako i nefinansijskih knjiga i zapisa.

Bilo bi pogodno da Komisija za javnu korist objavi pravila čuvanja zapisa, pravila vođenja računovodstva, formu i instrukcije.

Član 17: Zahtev za vršenje revizije

Od OJK čiji prihodi prekoračuju ugovoreni iznos novca dovoljan za zatvaranje poslednje okončane fiskalne godine, zahtevaće se da ima nezavisnog revizora finansijskih poslova.

G L A V A VI

PODNOŠENJE IZVEŠTAJA OJK

Član 18: Opšte izveštavanje i zahtev za transparentnoću

18.1 OJK koja ima prihode koji prekoračuju ugovoreni iznos novca dovoljan za zatvaranje poslednje okončane fiskalne godine, podneće izveštaj o delatnostima kao i finansijski izveštaj Komisiji i odgovarajućim fiskalnim vlastima. Izveštaji takođe treba da budu na raspolaganju javnosti, na osnovu zahteva, ali to mora da bude učinjeno za razumnu cenu.

18.2 OJK koja je podvrgnuta reviziji shodno Članu 16 priložiće kopiju dokumenta o sprovedenoj reviziji kao deo finansijskog izveštaja.

U cilju intenziviranja razvoja sektora OJK, važno je da se ne optereti mala OJK glomaznim zahtevima za podnošenjem izveštaja. Zato, Model odredbe

ne predviđaju uopšte obavezu podnošenja izveštaja za javnost, kad je reč o veoma malim OJK a nezavisni izveštaj o izvršenoj reviziji samo ukoliko je u pitanju veoma velika OJK. Pravila koja donosi Komisija odredće formu i sadržaj izveštaja.

G L A V A VII

RAZNE ODREDBE

Član 19: Likvidacija

19.1 U slučaju voljne ili nevoljne likvidacije pravnog lica koje ima status OJK, Organ upravljanja OJK popunjava plan likvidacije i predaje ga Komisiji za javnu korist. Plan treba da uključi odgovarajuće odredbe kojima osigurava da sva aktiva koja preostane posle vraćanja svih dugova i obaveza bude prenet na drugu OJK

Član 20: Dejstvo na druge zakone

Ovaj Zakon stavlja van snage (navesti zakone koje treba da stavi van snage)

Član 21: Stupanje na snagu i prelazni period

Ovaj Zakon stupa na snagu (datum). Organizacija koja već poseduje status na osnovu prethodnog zakona koji je sličan ili identičan statusu OJK imaće pravo da jednu (1) godinu od dana stupanja novog zakona na snagu zatraži ispravu o statusu OJK na osnovu ovog Zakona. Svaka ona organizacija koja propusti da zatraži ispravu o statusu OJK, posle posebnog upozorenja da to učini i premda postoje razumne mogućnosti, prestaće da ima status OJK, ili drugi slični ili jednaki status u roku od trideset (30) dana od isteka posebnog perioda za obaveštavanje, sem ukoliko do tog vremena ne priloži dokumenta potrebna za izdavanje isprave o OJK

OSTALE ODABRANE ODREDBE KOJE SU POTREBNE ZA DELOTVORNU REGULACIJU OJK

ZAKON O NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA (NPO)

Odbijanje registracije

Registracija može biti odbijena (od strane Organa koji obavlja registraciju), ukoliko je ime koje je namenjeno za naziv organizacije identično sa imenom koje poseduje organizacija koja je već registrovana, bilo koje drugo fizičko ili pravno lice, ili ma koje javno telo, ili ukoliko je toliko slično da bi nastupila konfuzija u javnom mnjenju unutar države.

Tako, bez dozvole onog ko nosi odnosno ime, organizacija ne bi mogla biti registrovana kao Vaclav Havel, Koka-kola ili kao Fondacija Ministarstva pravde.

Odredbe koje se primenjuju u slučaju kada nije moguće obezbediti kvorum

1. U slučaju da je reč o organizaciji kojom upravljaju njeni članovi, koji i posle propisno upućenog poziva nisu došli na zakazani godišnji opšti sastanak svih članova u dovoljnom broju da sačine kvorum, biće im upućen drugi poziv na sastanak koji će se održati u razumno vreme i na razumnom mestu, ali ne pre nego što protekne deset (10) dana. Bez obzira na to koliko članova bude prisutno na sledećem zakazanom sastanku, oni će sačinjavati kvorum za vođenje svih poslova za koje se ne zahteva poseban kvorum.
2. U slučaju da je reč o organizaciji kojom upravlja Organ upravljanja pre nego svi članovi organizacije, pa je zbog smrtnog slucaja, nesposobnosti, ostavke ili drugog vaznog razloga nemoguće obezbediti kvorum za sastanak Organa upravljanja, članovi organizacije koji su prisutni na sastanku zakazanom u razumno vreme, na razumnom mestu i po propisno uručenom pozivu, konstituisaće kvorum samo u svrhu izbora dovoljnog broja dopunskih direktora, kako bi postojao kvorum za vođenje ostalih poslova.

Dužnosti i odgovornosti sluzbenika, članova Organa upravljanja, i zaposlenih

1. Službenici, članovi Organa upravljanja, i zaposleni u neprofitnoj organizaciji (NPO) će:

- (a) izvršavati svoje obaveze prema organizaciji sa pažnjom, marljivošću, i razboritošću;
 - (b) ispoljavati lojalnost organizaciji
 - (c) čuvati tajnost informacija koje nisu za javnost; I
 - (d) osigurati da organizacija postuje primenjive zakone, i da postupa u skladu sa statutom, pravilima, i rezolucijama.
3. Ni jedno lice koje je službenik, član Organa upravljanja, ili zaposleni u OJK neće biti lično odgovorno za dugove, obaveze ili odgovornosti OJK, ali će zato biti svako od njih lično odgovoran prema OJK ili prema bilo kojoj umešanoj trećoj strani, za namerno ili sa teškim nehatom pričinjene radnje, ili zanemarivanje njegovih ili njenih obaveza.

Zabrana sticanja line koristi

Aktiva, zarade i profit NPO biće korišćeni kao podrška svrsi NPO i oni ne mogu biti preneti, direktno ili indirektno, bilo kom licu. Ovaj segment ne isključuje naknadu razumnih troškova ili plaćanje razumne nadoknade za rad licu koje obavlja posao za NPO.

Sukobi interesa

1. Sukob interesa postoji kada interes, svrha, ili preokupacija nekog lica nije u saglasnosti sa interesom, svrhom, ili preokupacijom NPO.
2. Ukoliko bilo koje lice koje pruža usluge, ili je ovlašćeno da istupa u ime NPO, uključujući tu i službenike, članove Organa upravljanja, ili zaposlene u NPO, ima interes suprotstavljen NPO, to lice će obznaniti prirodu i moguće posledice tog sukoba Organu upravljanja NPO.
3. Osim u slučaju predviđenom u stavu (2) iznad, lice čiji se interes suprotstavlja, neće učestvovati u raspravi ili donošenju odluka o bilo kom pitanju koje uključuje NPO sa kojom joj/mu se sukobljava interes.
4. Ma koja transakcija između NPO i partnerske organizacije, ili između NPO i njenih službenika, članova Organa upravljanja, ili zaposlenih biće zabranjena sem ukoliko Organ upravljanja odluči nakon pažljive istrage da je odnosna transakcija od najvećeg interesa za organizaciju, i da je poštena i razumna prema njoj, kao i da organizacija ne bi mogla dobiti povoljniji aranžman ulažući razumni napor, pod istim okolnostima.

ZAKON O OPOREZIVANJU

Porez na prihod

OJK će biti izuzeta od plaćanja poreza na sve svoje prihode.

Na osnovu ove odredbe, prihod stečen iz taksa, donacija, grantova, ugovora zaključenih sa vladom, ili članarina neće biti predmet oporezivanja. Uz to, prihod stečen ekonomskim delatnostima OJK biće takođe i izuzet od oporezivanja.

Carinske koristi

Dobra, zalihe i oprema koje je uvezla (i) koristila OJK u vezi sa javno korisnim delatnostima, (ii) i koji su korišćeni najmanje tri (3) godine za javno korisne delatnosti, ili (iii) deljeni besplatno u sklopu javno korisnih delatnosti, biće izuzeti od carinjenja.

Koristi od donatora

1. Donacije ili doprinosi od strane pojedinaca ili poslovne jedinice učinjene OJK koja je angažovana isključivo u delatnostima za javnu korist, ili one donacije i doprinosi čija je upotreba ograničena samo za vršenje javno korisnih delatnosti, biće izuzeti od prihoda namenjenih oporezivanju, prilikom izračunavanja poreza na prihod u iznosu do:
 - a. pedeset (50) procenata od oporezovanog prihoda pojedinca
 - b. deset (10) procenata od oporezovanog prihoda preduzeća

Neke države dozvoljavaju pojedincima da zahtevaju izuzimanje od poreza na prihode sve do 100%, na ime doprinosa radu OJK; druge dozvoljavaju izuzeće od oporezivanja samo veoma malog procenta prihoda. Teško je postići da pojedinci daju velike poklone, kao što je na primer poklon namenjen opremi, ili da pruže krupnu olakšicu OJK, sem ukoliko granice nisu dovoljno široke. Pedeset procenata je srednja vrednost koja će podstaći donatore da podrže javno korisne delatnosti. Nekoliko kompanija doprinosi učešćem od deset posto od profita u delatnostima OJK, tako da je predloženo ograničenje odgovarajuće.

2. Iznos ma koje izuzete donacije biće smanjen za vrednost dobara i usluga koje je donator primio kao rezultat njegovog ili njenog učešća

UPRAVNO PRAVO

Žalba

Na odluke koje donosi Komisija, poput odbijanja registracije organizacije kao OJK, odluke o primeni sankcija, ili prestanku registracije, ali i druge, može biti podneta žalba nadležnom sudu, koji će onda biti ovlašćen da ispita faktičke i pravne osnove za odnosno ponašanje Komisije, ili za postupke koje ona predlaže.

BELEŠKA O JAVNOM ZASTUPANJU I GRANTOVIMA

Posedovanje statusa OJK neće učiniti Organizaciju nepodesnom da učestvuje u javnom zastupanju.

Neke oblasti zastupanja mogu biti rezervisane isključivo za OJK.

Posebne procedure za sticanje grantova OJK mogu se ustanoviti onda kada je vlada nedovoljno određena u nastojanjima, ili kada su ona manje adekvatna od onih precizno određenih na početku.